

**MADANIYAT VA SAN'AT TA'LIMI TASHKILOTLARIDA TA'LIM
SIFATI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ZAMONAVIY
YO'LLARI**

*O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim fan va innovatsiyalar vazirligi
Qo'qon Davlat Universiteti "San'at va sport" fakulteti cholg'u ijrochiligi
yo'nalishi talasi*

Muhammadjonov Otabek

muhammadjonovotabek06@gmail.com

Ilmiy rahbar :

Qurbonova Mukammalxon

Annotatsiya: Ushbu maqolada madaniyat va san'at ta'limi tizimida ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning zamonaviy yondashuvlari, innovatsion texnologiyalarni o'qitish jarayoniga tatbiq etish imkoniyatlari hamda bu yo'nalishda uchrayotgan muammolar tahlil etiladi. Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalarning foydasi, ularning o'quvchilarning ijodiy va estetik fikrlash qobiliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati, ta'lim tizimini raqamlashtirishning ijobiy jihatlari va ayrim kamchiliklari yoritilgan.

Kalit so'zlar: madaniyat, san'at, ta'lim sifati, samaradorlik, innovatsiya, texnologiya, raqamlashtirish, ijodkorlik, muammo.

So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasida madaniyat va san'at sohasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu borada Prezidentimiz tashabbusi bilan bir qator muhim islohotlar amalga oshirilmoqda.

Xususan, san'at maktablari, ixtisoslashgan o'quv yurtlari hamda oliy ta'lim muassasalarida o'qitish jarayonini takomillashtirish, ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishga katta e'tibor berilmoqda.

Bugungi kunda ta'lim jarayonida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish, masofaviy ta'lim tizimini rivojlantirish, raqamli ta'lim resurslarini yaratish eng dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Ayniqsa, san'at ta'limi sohasida yangi texnologiyalar yordamida dars jarayonini interaktiv va ijodiy shaklda tashkil etish o'quvchilarda mustaqil fikrlash va estetik didni rivojlantirishga katta imkoniyat yaratadi.

Zamonaviy texnologiyalarning san'at ta'limidagi o'rni

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar san'at ta'limi jarayonida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqmoqda. Multimedia taqdimotlar, virtual galereyalar, interaktiv darslar va onlayn

platformalar yordamida o'quvchilar san'at asarlarini chuqurroq o'rganish imkoniyatiga ega bo'lmoqdalar.

Masalan, rassomchilik darslarida 3D-modellashtirish texnologiyasidan foydalanish orqali o'quvchilar tasviriy san'at asarlarini raqamli shaklda yaratishni o'rganadilar. Musiqa ta'limida esa audio va video dasturlar yordamida turli janrlarni tahlil qilish, musiqiy asarlarni tinglash va ularni ijro etish jarayonini interaktiv tarzda o'rganish mumkin bo'lmoqda.

Bunday yondashuv o'quvchilarda nafaqat nazariy bilim, balki amaliy ko'nikma hosil qilish, ijodkorlikni rivojlantirish, estetik didni shakllantirishga yordam beradi. Shu orqali ta'lim jarayoni yanada samarali va zamonaviy tus oladi.

Zamonaviy texnologiyalarning asosiy foydalari

Madaniyat va san'at ta'limida zamonaviy texnologiyalar quyidagi afzalliklarni beradi: Interaktivlik — o'quvchilar dars jarayonida faol ishtirok etadilar, bu ularning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi.

Vizual ta'sir kuchi — multimedia vositalari orqali mavzuni obrazli tushunish osonlashadi.

Ijodiy faollik — texnologiyalar yordamida o'quvchi o'z g'oyasini amalda sinab ko'radi.

Vaqt va resurs tejamlorligi — virtual makon orqali ko'rgazmalar, konsertlar, tanlovlar tashkil etish mumkin. Global integratsiya — internet orqali boshqa mamlakatlardagi san'at maktablari bilan hamkorlik qilish imkoniyati yaratiladi.

Bundan tashqari, o'quv jarayonida mobil ilovalar, sun'iy intellekt asosidagi o'quv dasturlari, virtual laboratoriyalar, raqamli muzeylar va audio-vizual materiallardan foydalanish o'quvchilarning bilim olish motivatsiyasini kuchaytiradi.

Zamonaviy texnologiyalarni joriy etishdagi muammolar

San'at ta'limida texnologiyalarni joriy etishda bir qator qiyinchiliklar ham mavjud:

ayrim ta'lim muassasalarining texnik bazasi yetarli emas;

Ayrim ta'lim muassasalarining texnik bazasining yetarli emasligi, ta'lim sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan muammo bo'lib, bu bir qancha omillarni o'z ichiga oladi. Masalan:

Kompyuter va internet texnologiyalari: Yangi o'quv dasturlarini va onlayn resurslarni samarali ishlatish uchun zamonaviy kompyuterlar, internet tarmog'i va elektron ta'lim vositalariga ehtiyoj bor. Texnik baza yetishmasligi o'quvchilarning axborot texnologiyalaridan to'liq foydalana olishlariga to'sqinlik qiladi.

Laboratoriyalar va o'quv uskunalari: Ayrim fanlar, ayniqsa ilmiy yoki

amaliy fanga oid sohalarda, zamonaviy laboratoriyalar va o'quv uskunalari zarur. Texnik bazaning yomonligi amaliyot darslarining sifatini pasaytiradi.

O'qituvchilarni tayyorlash: Texnik bazaning yetarli emasligi o'qituvchilarga kerakli uskunalardan foydalanishda qiyinchiliklar tug'diradi. Shuningdek, o'qituvchilarni yangi texnologiyalar bilan tanishtirish va ularga zamonaviy pedagogik metodlarni o'rgatish uchun ham yaxshi texnik baza zarur.

O'quv muassasalari infrastrukturasini yangilash zarurati. Ko'plab o'quv muassasalari eski binolarda faoliyat ko'rsatmoqda, bu esa o'quv jarayonining samaradorligini pasaytiradi. Modernizatsiya qilish, o'quv xonalarini, kutubxonalarini, sport zallarini va boshqa inshootlarni yangilash muhim ahamiyatga ega.

Texnik baza yangilanishi ta'lim muassasalarining sifatini oshirish, o'quvchilarga yaxshiroq sharoitlar yaratish, va eng muhimi, ularning zamonaviy bilimlarni olishiga yordam beradi.

o'qituvchilarning raqamli savodxonligi past darajada;

O'qituvchilarning raqamli savodxonligining past darajada bo'lishi — bu zamonaviy ta'limning rivojlanishi uchun katta to'siq. Axborot texnologiyalarining taraqqiyoti bilan birga, o'qituvchilarning raqamli savodxonligi ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Bu muammoni hal qilish uchun bir nechta choralar ko'rish mumkin:

Doimiy o'qituvchilarni malakasini oshirish kurslari

O'qituvchilarni raqamli texnologiyalar bo'yicha muntazam ravishda malaka oshirish kurslaridan o'tkazish zarur. Bu kurslar:

Kompyuter dasturlaridan foydalanishni o'rgatish

Internetdan ta'lim resurslarini samarali izlash va foydalanish

Ta'lim jarayonida interaktiv va virtual platformalardan foydalanish

Onlayn darslar va videokonferensiyalarni o'tkazish uchun zarur texnik bilimlarni berish

Raqamli vositalarni integratsiya qilish.

O'qituvchilarga interaktiv ta'lim platformalarini (masalan, Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams va boshqalar) o'rgatish orqali, ular o'quvchilari bilan osonroq va samaraliroq aloqada bo'lishlari mumkin. Raqamli vositalar yordamida:

O'quvchilar bilan ishlash jarayoni soddalashtiriladi

Ularning bilimi onlayn testlar, interaktiv o'yinlar va boshqa vositalar orqali baholanadi

O'qituvchilar o'quvchilarni individual tarzda qo'llab-quvvatlash imkoniyatiga ega bo'lishadi

Mentorlik tizimini joriy etish:

Yangi texnologiyalarni o'rganishda, tajribali o'qituvchilar yoki IT

mutaxassislari o'qituvchilarga mentorlik qilishlari mumkin. Bu o'qituvchilarni texnologiyalarga bo'lgan qo'rquvni kamaytirish va ularga samarali ishlashni o'rgatish imkonini beradi.

Raqamli ta'lim resurslari bilan tanishtirish:

O'qituvchilarga internetda mavjud bo'lgan turli xil ta'lim resurslari, videolar, interaktiv darsliklar va o'quv materiallari haqida ma'lumot berish zarur. Bu o'qituvchilarga zamonaviy va samarali ta'lim berishda yordam beradi.

Texnik infratuzilmani yaxshilash:

O'qituvchilarning raqamli savodxonligi past bo'lsa, bu ko'pincha texnik vositalarning yetishmasligi yoki nosozligi sababli bo'ladi. Ta'lim muassasalarida kompyuterlar, internet, interaktiv doskalar va boshqa zarur texnik vositalar mavjud bo'lishi kerak. O'qituvchilarni raqamli vositalardan foydalana olishlari uchun ularning ishlash sharoitlari yaxshi bo'lishi lozim.

O'qituvchilarni rag'batlantirish:

Raqamli texnologiyalarni faol ishlatish uchun o'qituvchilarga rag'batlar yaratish muhim. Ular uchun raqamli texnologiyalarni o'zlashtirish bo'yicha muvaffaqiyatli natijalar va yutuqlar uchun mukofotlar yoki qo'shimcha imtiyozlar taqdim etish ularni yanada ko'proq o'rganishga undaydi.

O'zaro tajriba almashish:

O'qituvchilar o'z tajribalarini va bilimlarini o'zaro baham ko'rishlari, bu esa boshqa o'qituvchilarni ham yangi texnologiyalarni o'rganishga undaydi. Bunda onlayn forumlar, seminarlardan foydalanish mumkin.

Bunday tizimli yondoshuvlar orqali o'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish mumkin. Sizningcha, bu masalani yechishda boshqa qanday yo'llar samarali bo'lishi mumkin.

Shuningdek, o'qituvchilarning texnik vositalarga haddan tashqari bog'lanib qolishi ham muammo hisoblanadi. Shu sababli, texnologiyalarni an'anaviy metodlar bilan uyg'unlashtirish, inson omilini saqlab qolish zarur.

Bu muammolarni hal etish uchun o'qituvchilarni muntazam ravishda qayta tayyorlash, texnik bazani yangilash, zamonaviy kompyuter sinflarini tashkil etish va texnologiyalarning ijodiy imkoniyatlarini to'g'ri yo'naltirish muhim ahamiyatga ega.

Ta'lim sifatini oshirishning samarali yo'llari

Madaniyat va san'at ta'limida sifatni oshirish uchun quyidagi yo'nalishlarda ish olib borish lozim:

- 1.o'qituvchilarning innovatsion pedagogika bo'yicha malakasini oshirish;
- 2.virtual dars platformalarini yaratish va ularni amaliyotda qo'llash;
- 3.o'qituvchilarda mustaqil ijodiy fikrlashni shakllantirish;
- 4.ustoz-shogird an'alarini zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish;

5. raqamli o'quv materiallari bazasini kengaytirish;

6. o'quv dasturlarini xalqaro tajriba asosida yangilash.

Bu chora-tadbirlar madaniyat va san'at ta'limida samaradorlikni oshirishga, ijodiy muhitni rivojlantirishga hamda o'quvchilarda innovatsion fikrlashni shakllantirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, madaniyat va san'at ta'limi tashkilotlarida ta'lim sifati va samaradorligini oshirish zamonaviy texnologiyalardan oqilona foydalanishga bevosita bog'liqdir. Texnologiyalar yordamida o'quv jarayoni yanada jozibador, interaktiv va natijador bo'ladi. Biroq, har qanday texnologiya inson omilini to'liq almashtira olmaydi. Shu sababli, o'qituvchi mahorati, pedagogik yondashuvi va ijodkorligi asosiy o'rinda qoladi. San'at ta'limi o'z mohiyatiga ko'ra, inson qalbini tarbiyalaydigan, estetik didni shakllantiradigan jarayondir.

Shuning uchun zamonaviy texnologiyalar bu jarayonga xizmat qilishi, balki uni almashtirmasligi lozim. Innovatsion yondashuv, texnik imkoniyat va ijodiy fikrlash uyg'unligida san'at ta'limining kelajagi porloq bo'lishiga ishonch bildirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning “Raqamli O'zbekiston – 2030” strategiyasi to'g'risidagi qarori. – Toshkent, 2020.
3. Jumayev Sh., To'rayev A. Axborot texnologiyalari asoslari. – Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti, 2021.
4. Alimov U., Xudoyberdiyeva D. Innovatsion texnologiyalar va ularning ta'limdagi o'rni. – Toshkent: Innovatsiya nashriyoti, 2019.
5. Omonov B. Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalar nazariyasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
6. Raxmonov S. Sun'iy intellekt va raqamli iqtisodiyot. – Toshkent: “Tafakkur” nashriyoti, 2022.
7. UNESCO. Technology and Education: Trends and Opportunities. – Paris, 2021.
8. World Economic Forum. The Future of Jobs Report 2023. – Geneva, 2023.
9. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasining raqamli rivojlanish sohasidagi qonun va qarorlar bazasi.
10. www.digital.gov.uz – “Raqamli O'zbekiston – 2030” dasturi rasmiy sayti.